

DECIZIE

16 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Elena Perju,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Perju (Beltiucova) împotriva Olgăi Rusu cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate comună și împărțirea proprietății comune și cererea reconvențională depusă de Olga Rusu împotriva Elenei Perju (Beltiucova) cu privire la evacuare și înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului,

împotriva încheierii din 01 august 2019 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă:

La 11 ianuarie 2017, Elena Perju (Beltiucova) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Olgăi Rusu solicitând recunoașterea ca fiind proprietate comună, bunul imobil-gospodăria situată în sat. Mîndîc, rl Drochia, împărțirea proprietății comune, bunul imobil-gospodăria situată în sat. Mîndîc, rl Drochia, cu adjudecarea în proprietate privată fiecărei a câte ½ cotă-parte în natură din gospodărie.

La 04 decembrie 2017 Olga Rusu și avocatul Lilia Ababei au depus cerere reconvențională împotriva Elenei Perju (Beltiucova) solicitând evacuarea Elenei Perju (Beltiucova) din imobilul situat în sat. Mîndîc, rl Drochia, ce-i aparține cu drept de proprietate, fără acordarea altui spațiu locativ, obligarea de a nu-i crea impedimente în folosirea bunului, încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Elena Perju (Beltiucova) împotriva Olgăi Rusu cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate și împărțirea proprietății comune; s-a admis integral cererea reconvențională depusă de Olga Rusu și s-a dispus evacuarea forțată a Elenei Perju (Beltiucova) din imobilul ce-i aparține Olgăi Rusu cu drept de proprietate, situat în sat. Mîndîc, rl Drochia, fără acordarea altui spațiu locativ, s-a obligat Elena Perju (Beltiucova) de a nu-i crea Olgăi Rusu impedimente în folosirea bunului imobil ce-i aparține cu drept de proprietate; s-a încasat de la Elena Perju (Beltiucova) în beneficiul Olgăi Rusu cheltuielile de judecată în mărime de 2100, 00 de lei (100 de lei pentru plata taxei de stat +2000,00 de lei-serviciile avocatului).

La 10 ianuarie 2019, Elena Perju a înregistrat apelul (nemotivat) împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii Olgăi Rusu și admiterea acțiunii sale.

Prin încheierea din 23 mai 2019 a Curții de Apel Bălți nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Elena Perju; s-a comunicat apelantei despre necesitatea indicării în cererea de apel a esenței și temeiurilor apelului, argumentul ilegalității sau netemeinicii hotărârii contestate, motivele de drept pe care se întemeiază apelul și probele invocate în susținerea apelului, bonul de plată a taxei de stat în mărime de 1275 de lei, stabilindu-i un termen de până la 21 iunie 2019 inclusiv, pentru înregistrarea la Direcția Evidență și Documentare Procesuală (cancelarie) a Curții de Apel Bălți a apelului motivat, bonului de plată în original și în atâtea copii câți participanți la proces sunt; totodată, s-a explicat apelantei că în caz dacă nu va lichida neajunsurile menționate, cererea de apel se va fi considera nedepusă și va fi restituită.

La 21 iunie 2019, Elena Perju și avocatul Alexandru Covdii au depus cerere prin care a solicitat scutirea de la plata taxei de stat la examinarea cauzei civile, în ordine de apel.

La 21 iunie 2019, Elena Perju și avocatul Alexandru Covdii au înregistrat apelul motivat împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central, prin care au solicitat admiterea apelului, scutirea de la plata taxei de stat în mărime de 1275 de lei, casarea hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii Olgăi Rusu și admiterea acțiunii sale.

Prin încheierea din 01 august 2019 a Curții de Apel Bălți s-a respins cererea de scutire de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel de către apelanta Elena Perju; s-a acordat termen suplimentar apelantei pentru prezentarea bonului de plată a taxei de stat în mărime de 1275 de lei până la 26 august 2019 și înregistrarea la Direcția Evidență și Documentare Procesuală (cancelarie) a Curții de Apel Bălți a bonului de plată în original; totodată, s-a explicat apelantei că în caz dacă nu va lichida neajunsurile menționate, cererea de apel se va fi considera nedepusă și va fi restituită.

Prin încheierea din 01 august 2019 a Curții de Apel Bălți s-a restituit cererea de apel și anexele din 21 iunie 2019 împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central, depusă de avocatul Alexandru Covdii.

La 21 august 2019, prin intermediul poștei (f.d.201), Elena Perju a declarat recurs împotriva încheierii din 01 august 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului declarat, casarea încheierii din 01 august 2019 a Curții de Apel Bălți privind restituirea cererii de apel.

În motivarea recursului s-a invocat că prin încheierea contestată a fost restituită cererea de apel și anexele din 21 iunie 2019 împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central, depusă de avocatul Alexandru Covdii.

Totodată, a indicat că prin încheierea emisă i se încalcă accesul liber la justiție garantat de art. 5 Cod de procedură civilă, cât și dreptul la un recurs efectiv, garantat de art. 13 CEDO.

La fel, recurenta a menționat și despre motivele sale privind dezacordul cu hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea contestată la 01 august 2019, iar Elena Perju a declarat recurs la 21 august 2019, prin intermediul poștei (f.d.201).

Materialele cauzei atestă expedierea copiei încheierii recurente, inclusiv avocatului Alexandru Covdii prin scrisoarea din 02 august 2019 (f.d.195) și a fost recepționată de către avocatul Alexandru Covdii la 08 august 2019, conform avizului de recepție (f.d.196). Astfel, recursul este declarat în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat prin prisma argumentelor invocate în recurs și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va respinge recursul declarat de Elena Perju și va menține încheierea contestată, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Colegiul precizează că prin hotărârea din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Elena Perju (Beltiucova) împotriva Olgăi Rusu cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate și împărțirea proprietății comune; s-a admis integral cererea reconvențională depusă de Olga Rusu și s-a dispus evacuarea forțată a Elenei Perju (Beltiucova) din imobilul ce-i aparține Olgăi Rusu cu drept de proprietate, situat în sat. Mîndîc, rl Drochia, fără acordarea altui spațiu locativ, s-a obligat Elena Perju (Beltiucova) de a nu-i crea Olgăi Rusu împiedimente în folosirea bunului imobil ce-i aparține cu drept de proprietate; s-a încasat de la Elena Perju (Beltiucova) în beneficiul Olgăi Rusu cheltuielile de judecată în mărime de 2100, 00 de lei (100 de lei pentru plata taxei de stat +2000,00 de lei-serviciile avocatului) (f.d.158-159, 163-169).

La 10 ianuarie 2019, Elena Perju a înregistrat apelul (nemotivat) împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Central și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii Olgăi Rusu și admiterea acțiunii sale (f.d.178).

În conformitate cu art. 368 alin. (1) Cod de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art.364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordînd apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

În acest context, prin încheierea din 23 mai 2019 a Curții de Apel Bălți nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Elena Perju; s-a comunicat apelantei despre necesitatea indicării în cererea de apel a esenței și temeiurilor apelului, argumentul

ilegalității sau netemeinicii hotărârii contestate, motivele de drept pe care se întemeiază apelul și probele invocate în susținerea apelului, bonul de plată a taxei de stat în mărime de 1275 de lei, stabilindu-i un termen de până la 21 iunie 2019 inclusiv, pentru înregistrarea la Direcția Evidență și Documentare Procesuală (cancelarie) a Curții de Apel Bălți a apelului motivat, bonului de plată în original și în atâtea copii câți participanți la proces sunt; totodată, s-a explicat apelantei că în caz dacă nu va lichida neajunsurile menționate, cererea de apel se va fi considera nedepusă și va fi restituită (f.d.182-183).

La 21 iunie 2019, Elena Perju și avocatul Alexandru Covdii au depus cerere prin care a solicitat scutirea de la plata taxei de stat la examinarea cauzei civile, în ordine de apel (f.d.187).

La 21 iunie 2019, Elena Perju și avocatul Alexandru Covdii au înregistrat apelul motivat împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central, prin care au solicitat scutirea de la plata taxei de stat în mărime de 1275 de lei, casarea hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii Olgăi Rusu și admiterea acțiunii sale (f.d.188-190).

Prin încheierea din 01 august 2019 a Curții de Apel Bălți s-a respins cererea de scutire de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel de către apelanta Elena Perju; s-a acordat termen suplimentar apelantei pentru prezentarea bonului de plată a taxei de stat în mărime de 1275 de lei până la 26 august 2019 și înregistrarea la Direcția Evidență și Documentare Procesuală (cancelarie) a Curții de Apel Bălți a bonului de plată în original; totodată, s-a explicat apelantei că în caz dacă nu va lichida neajunsurile menționate, cererea de apel se va fi considera nedepusă și va fi restituită (f.d.191-192).

Prin încheierea din 01 august 2019 a Curții de Apel Bălți, în temeiul art. 369 alin.(1), lit. d) Cod de procedură civilă, s-a restituit cererea de apel și anexele din 21 iunie 2019 împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central, depusă de avocatul Alexandru Covdii (f.d.193-194).

Or, în conformitate cu art. 369 alin.(1) lit. d) Cod de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă cererea de apel a fost depusă de o persoană care nu este în drept să declare apel, cu excepția cazului în care cererea depusă de persoana asupra căreia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară se referă la contestarea hotărârii privind instituirea măsurii de ocrotire judiciare.

Pornind de la circumstanțele reliefate supra, Colegiul apreciază ca fiind corectă concluzia instanței de apel privind restituirea cererii de apel depuse împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central, de către avocatul Alexandru Covdii.

Aici Colegiul consideră necesar de a cita prevederile art. 360 alin. (1) Cod de procedură civilă care stipulează că sunt în drept să declare apel: a) părțile și alți participanți la proces; b) reprezentantul în interesul apelantului, dacă este împuternicit în modul stabilit de lege; c) martorul, expertul, specialistul și interpretul, reprezentantul cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată ce li se cuvine.

Colegiul reiterează că apelul motivat împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Central, înregistrat la 21 iunie 2019, a fost semnat de Elena Perju și de avocatul Alexandru Covdii (f.d.188-190).

În conformitate cu art. 75 alin. (1) Cod de procedură civilă, în proces civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar. Participarea personală în proces nu face ca persoana fizică să decadă din dreptul de a avea avocat.

Totodată, art. 80 alin. (7) Cod de procedură civilă prevede că împuternicirile date avocatului sau avocatului stagiar se atestă printr-un mandat, eliberat de reprezentat și certificat de avocat.

Conform art. 60 alin. (1), (2) al Legii cu privire avocatură nr.1260 din 19 iulie 2002, avocatul acordă asistență juridică clientului în baza contractului de asistență juridică, încheiat în formă scrisă. Împuternicirile avocatului și ale avocatului stagiar se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.

În contextul dat, Colegiul notează că la materialele cauzei este anexat mandatul avocațial seria MA nr. 1099930 din 02 mai 2017 pe numele avocatului Alexandru Coviș, în baza contractului de asistență juridică nr. 14/2 din 02 mai 2017 cu mențiunea „cauza civilă la acțiunea cet.Perju Elena către cet. Rusu Olga privind recunoașterea dreptului de proprietate (din partea cet. Perju Elena) în Judecătoria Drochia” (f.d.39).

În conformitate cu art. 81 alin. (1) Cod de procedură civilă, împuternicirea de reprezentare în judecată acordă reprezentantului dreptul de a exercita în numele reprezentatului toate actele procedurale, cu excepția dreptului de a semna cererea și de a o depune în judecată, de a recurge la arbitraj pentru soluționarea litigiului, de a renunța total sau parțial la pretențiile din acțiune, de a majora sau reduce cuantumul acestor pretenții, de a modifica temeiul sau obiectul acțiunii, de a o recunoaște, de a recurge la mediere, de a încheia tranzacții, de a intenta acțiune reconvențională, de a transmite împuterniciri unei alte persoane, de a ataca hotărârea judecătorească, de a-i schimba modul de executare, de a amâna sau eșalona executarea ei, de a prezenta un titlu executoriu spre urmărire, de a primi bunuri sau bani în temeiul hotărârii judecătorești, drept care trebuie menționat expres, sub sancțiunea nulității, în procura eliberată reprezentantului persoanei juridice sau în mandatul eliberat avocatului.

Pct. 8 din Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar nr. 158 din 28 februarie 2013 stipulează expres că împuternicirile avocatului și ale avocatului stagiar în procesul civil, stabilite conform art.81 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, urmează a fi consemnate pe versoul mandatului sau, după caz, în procura întocmită la cererea clientului, în modul stabilit de lege. Dacă se întocmește o procură, avocatul sau avocatul stagiar va nota pe versoul mandatului textul „Conform procurii anexate” și va semna versoul mandatului în locul clientului. Împuternicirile avocatului sau ale avocatului stagiar stabilite în procură sânt valabile doar dacă aceasta se prezintă împreună cu mandatul.

Pornind de la aceste reglementări legale, Colegiul atestă că mandatul avocațial pe numele avocatului Alexandru Coviș conține mențiunea expresă „[...] Judecătoria Drochia” și nu are inserate pe verso împuternicirile acordate avocatului, lipsind și semnătura persoanei reprezentate.

Or, în contextul prevederilor art. 60 alin. (2) al Legii cu privire avocatură nr.1260 din 19 iulie 2002, împuternicirile avocatului se confirmă prin mandat, care

este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.

Pct. 6 subpct. 2 din Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar nr. 158 din 28 februarie 2013 indică expres faptul că formularul mandatului avocatului conține următoarele elemente obligatorii: pe verso se inserează: a) împuternicirile avocatului; a¹) numele și prenumele clientului; b) semnătura clientului sau, după caz, a avocatului.

În continuare, Colegiul reiterează că versoul mandatului avocațial pe numele lui Alexandru Covdii nu conține împuternicirile acordate avocatului, numele prenumele clientului, precum și semnătura clientului și respectiv lipsește împuternicirea care ar confirma dreptul „[...] de a ataca hotărârea judecătorească [...]”, or, această împuternicire urma a fi inserată expres în mandat.

În consecință, Colegiul conchide că instanța de apel corect a reținut că apelul semnat de Alexandru Covdii, înaintat împotriva hotărârii din 17 decembrie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, a fost declarat de o persoană ce nu era în drept să-l înainteze și urmează a fi restituit.

Prin recursul declarat, recurenta a invocat încălcarea dreptului de acces la justiție stipulat de art. 5 Cod de procedură civilă, cât și dreptul la un recurs efectiv, garantat de art. 13 CEDO, însă circumstanțele detaliate supra denotă că omisiunile admise nu pot fi puse pe seama instanțelor judecătorești, în condițiile în care dreptul la asistență este un drept al părții.

Or, prin prisma prevederilor art. 26 Constituția RM coroborat cu art. 8 Cod de procedură civilă, Colegiul învederează că asistența juridică părților, participanților la proces este acordată de avocatul ales personal sau după caz este desemnat de coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat sau de un alt reprezentant, în cazurile prevăzute de prezentul cod. Respectiv nu poate fi pusă pe seama instanțelor judecătorești omisiunea participanților la proces de a completa mandatul avocațial în conformitate cu prevederile legale evocate supra.

Astfel, în situația relatată, având în vedere diligența părților, precum și obligația participanților la proces, în contextul prevederilor art. 56 alin. (3), art. 61 alin.(1) Cod de procedură civilă, de a se folosi cu bună-credință de drepturile lor procedurale, Colegiul conchide că recurenta a eludat obligația sa de a-și valorifica drepturile procedurale conform legislației în vigoare.

În corolar, pornind de la lipsa unor încălcări de ordin procedural sau de altă natură, Colegiul apreciază ca fiind corectă concluzia instanței de apel privind restituirea apelului ca fiind declarat de o persoană ce nu era în drept.

Dealtfel, textul art. 10 alin. (1) Cod de procedură civilă statuează că sancțiunile procedurale sânt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

În conformitate cu art. 10 alin. (3) Cod de procedură civilă sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în

decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

Prin prisma respectării dreptului de acces liber la justiție, garantat de art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 5 Cod de procedură civilă, relevat și în jurisprudența CtEDO, circumstanțele reliefate supra, denotă că recurenta nu și-a valorificat drepturile procedurale conform legislației în vigoare.

Totodată, dispoziția art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă denotă că disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Colegiul relevă că prin încheierea din 01 august 2019 a Curții de Apel Bălți a fost restituită doar cererea de apel depusă de Alexandru Covdii, nu și apelul semnat de Elena Perju, în privința căruia instanța de apel a adoptat o încheiere de a nu da curs, acordând apelantei Elena Perju termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Astfel nici un drept al recurentei Elena Perju nu a fost încălcat, aceasta având acces în instanță în limitele și cu respectarea rigorilor legale.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat cu menținerea încheierii contestate.

În conformitate cu prevederile art. 424 alin.(2), art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Elena Perju.

Se menține încheierea din 01 august 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Elena Perju (Beltiucova) împotriva Olgăi Rusu cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate comună și împărțirea proprietății comune și cererea reconvențională depusă de Olga Rusu împotriva Elenei Perju (Beltiucova) cu privire la evacuare și înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh